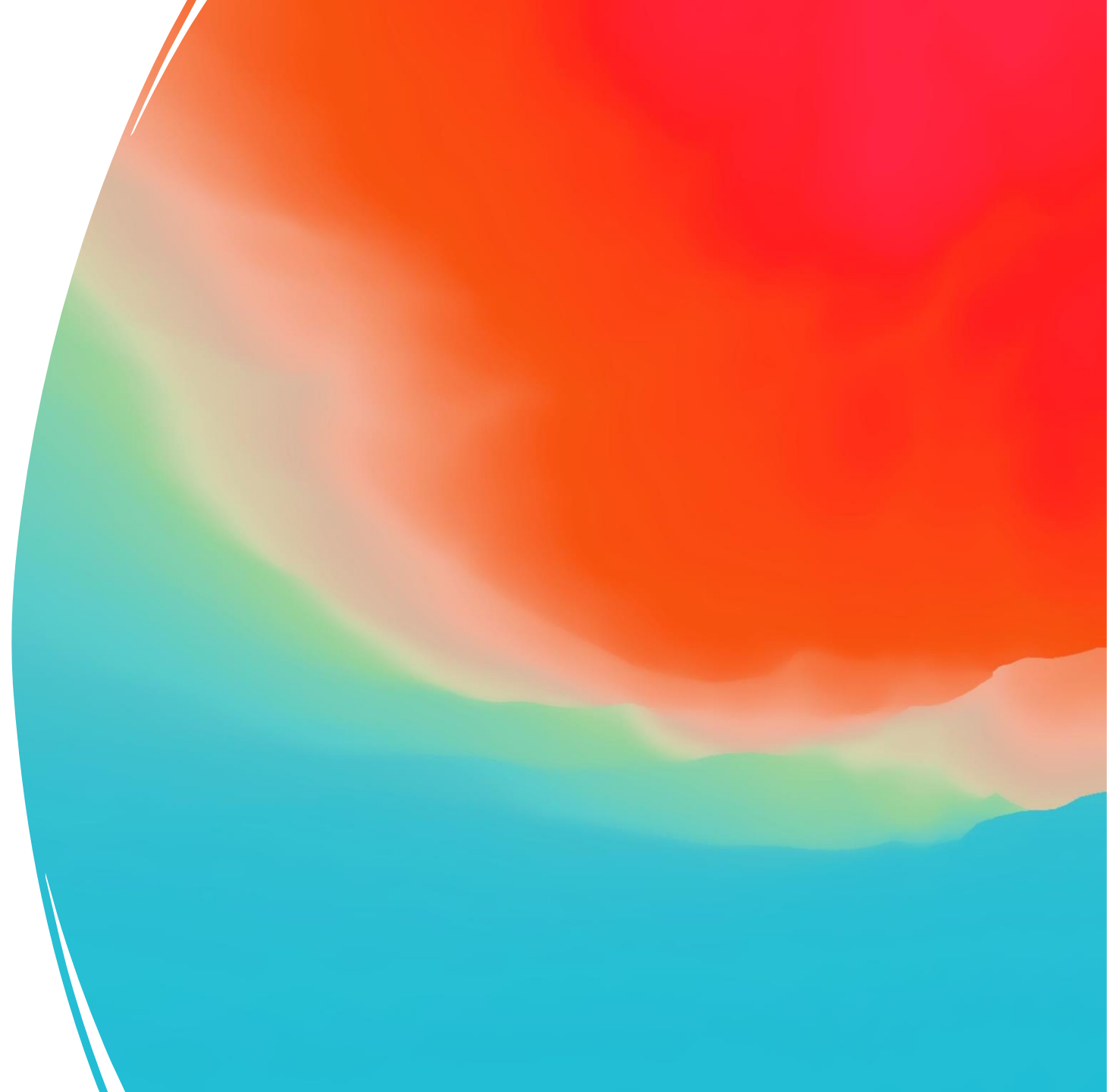

Lösning av ett komplext problem

ROLAND EKINGE

TEKN DR VID CHALMERS
1972

LEDARE ÅSIKTER Norrbottens Tidning
Torsdag 11 september 2014

En dom som ger elever rätten att ta kommandot

LEDARE
Kanske finns det skäl att klandra läraren, men lagen borde inte döma honom för miss-handel.

En högstadielärover sitter inte på sin plats, vägrar rhyta på sig och läser i boken när läraren drar undan stolen. Därefter följer lärarens ut-eleven med en arm runt dennes hals.

Det åter som en ganska banal händelse i de stökiga klassrummen i Sverige. Ändå döms läraren ut för misshandel av tingsrätten. Det är väl det oroliga i hela historien.

Fast tingsrätten har inte gjort fel! Man ska nämligen inte kväja dom. Däremot kritiska lag och rättspraxis, sen kan bli så märkliga resultat.

För vad ska en lärare göra när en elev stör ordningen, vägrar lyda uppmaningar och att flytta sig och dessut-om tycks ha uppträtt hotfullt? Tingsrätten konstaterar att läraren borde för-stävt att eleven kunde skada sig om han fall från stolen, vilket i de flesta människors rättsmedvetande låter lite löjligt. Lika dumt blir det

när tingsrätten finner att "toret har skett i en miljö där miljölagens regler kunde klämma sig trygg och att miljölagens befattning i beroendeställning till den tilltälde".

Som om denne inte haft något ansvar för händelsen uppkomst.

Lagen borde se annorlunda ut, för om läraren ska klandras för något är det i så fall, möjligt, bara för gopp runt halsen. Sådant kan oavsiktligt orsaka skador, vilket

alla som är skyddsavst-bildade eller ägnat sig åt kampsport vet. Fast följden är om en lärare måste vara särskilt utbildad för vad som riskerar att bli slags-mål i klassrummet.

Många lärare torde dock känna igen denna och liknande situationer. Där ord står mot ord och vitt-nestmälen går isär - men där lärare befinner sig i en yttre rättsligt utsatt position. Rådslan för att gå för långt får många att avstå.

De stökiga eleverna vin-ner och säkert lär sig också andra elever med riktigt uppåt hur man faktiskt kan komma undan med det mesta. Äter andra elever kan uppträda situationerna som hotfulla och bli oroliga för egen del. Den som är tra-kasserad vet förstås redan hur det brukar sluta, med att mobbarna vinner.

Det finns två alternativ. Att anställa väktare (med rätt utbildning för dylika situa-tioner), som får lyfta ut lek-

liga elever varenda gång - det skär sig i klassrummet. Det lär om inte annat bli dyrt.

Eller så anpassar vi lagar och rättspraxis efter verk-liga förhållanden. Hur vida en lärare uppträtt på bästa sätt när en elev ska tillät-tas kan alltid diskuteras, men det ska inte behövas gå så långt som till en rät-te-gång - än mindre sluta med en misshandelsdom.

Hans Stigsson
hans.stigsson@nt.se

Vi måste återge lärarna auktoriteten i klassrummet. (Personerna på bilden har inget samband med artikeln.) FOTO: JESSICA GÖNVIK/TT

Ofoa kriasplacera personal på slentrian

Ett komplext problem är ett problem i ett komplext system

Ett komplext system är ett system med flera samverkande komponenter, ofta med många möjliga interaktioner och återkopplingsloopar. Dessa samverkande komponenter kan göra det svårt att förstå och förutsäga systemets beteende, och det kan vara utmanande att lösa problem i sådana system speciellt om många komponenter är människor

Skillnaderna mellan ett komplext och ett komplicerat problem är många

Ett komplext problem

Inblandade personer har alla en klar bild om var problemet ligger, men olika

Man måste söka efter en gemensam nämnare

Ett komplicerat problem

Definitionen på problemet är klar

Lösningen kräver ofta expertkunskap

Jag fokuserar på den svenska grundskolan som har ett genuint komplext problem

- Skolan är sedan länge i allmänhetens fokus.
- Men skolan är inte i politikens fokus eftersom den politiska vänstern har kidnappat frågan så att inget annat diskuteras än friskolornas vara eller inte vara
- Enligt min uppfattning, som jag redovisar i detalj i min bok ”den otydliga skolan” ,så spelar friskolorna inte någon som helst roll i skolans bekymmer
- I den senaste partiledardebatten i TV, i maj 2024, påpekades just att debatten om skolan inte har kommit någon stans under de sista decennierna

Metodik att lösa komplexa problem

- Steg 1 Beskriv systemet, dess syfte och begränsningar, dokument och eventuella inofficiella dogmer som styr systemet
- Steg 2 Samla observationer om systemet som de upplevs av individer inom systemet och utanför
- Steg 3 Undersök hur observationerna är relaterade till styrande dokument och dogmer
- Steg 4 Formulera och implementera ett nytt styrdokument

Step 1

BESLUT OM SKOLSYSTEMET

Alla får tillgång
till realskola
eller läroverk
mot en mycket
liten avgift.
1950

‘Läroverken
förbjuds
1962

Eleverna måste
själva ta ansvar för
sina studier och sitt
lärande.
1994

Den
konstruktivistiska
pedagogiken
1994

Allmän
digitaliserin
g
1994

Socialisering
viktigare än
fakta
1962

5-gradig
betygsskala
1962

‘Hitta
viktigare än
veta
1994

‘Du-
reformen
1968

Ny
lärarutbildning
1978

Skolan
kommunaliseras
1989

Förordningar som styr skolan direkt eller indirekt

*Skollagen och
Skolförordningen*

*FN :s deklaration om
de mänskliga
rättigheterna*

*Diskriminerings
ombudsmannen*

*Strategi för
att stärka
barnens
rättigheter*

Skolans värdegrund

*Lagen som
förbjuder våld mot
barn*

Läroplan och kursplanerna

Du-reformen

*FN:s
barnkonvention*

*Barnombuds
mannen*

*Här finns inget skrivet som förbjuder någon att starta en
ny skola med betyg som urvalsgrund –men det får man inte!*

Måste alltså finnas något annat
som styr men som inte är
dokumenterat

Jag söker efter en svaghet, en begränsning i skolan

Skolans officiella styrdokument säger att den är en lärande organisation

Skolan blir inte allt bättre utan snarare tvärtom
Skolan är alltså **inte** en lärande organisation

Den disciplin som fallerar är sannolikt -- mentala modeller

Mentala modeller

Sättet man tänker på, kan kallas en mental modell

Mentala modeller kan skapas av uppfostran men också genom träning

Religionen skapar ofta vissa mentala modeller för de troende

När en mental modell är hårt kodat i huvudet blir det en dogm, som då nästan blir omöjlig att ändra på genom ett logiskt resonemang

Mentala modeller ej satta på papper, styr ofta verksamheten utan att organisationen är medveten om detta

Osynliga mentala modeller är den vanligaste orsaken till problem i organisationer

Forskningen visar att det vanligaste problemet i en organisation med problem som inte enkelt kan lösas är just de mentala modeller som delas av alla som verkar i organisationen.

Jag tror att det är just de mentala modellerna som är grundproblemet i skolsystemet

Det är alltid en passion, en stark känsla bakom varje handling säger filosofen David Hume

Det är inte helt ologiskt att anta att Socialdemokraterna utformade den nya enhetliga skolan så att den gav eleverna skydd mot skamkänslor och mot auktoriteter med makt.

Arvet efter
proletärförfattarna

Genomgående teman hos
arbetarförfattarna är hatet
mot ojämlikheter,
maktlöshet och skam

Artikel 26 i FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna:

”Envar har rätt till utbildning.

Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande nivåerna.

Den elementära nivån skall vara obligatorisk”

Hatet mot ojämlikheter, maktlöshet och skam formade 1962-års skolreform

Starka känslor leder ofta till ett dogmatiskt tänkesätt och handlande

Dogmatism innebär accepterandet av eller fasthållandet vid vissa regler eller uppfattningar utan tillräcklig grund eller kritisk prövning.

Dogmatismen är ofta förankrad i en politisk eller religiös tro

Det finns dogmatiska, överordnade regler för skolan och de är inte dokumenterade. Reglerna är en tolkning av kravet på skolan att vara *en jämlik och demokratisk skola*. I Skollagen står inget om hur dessa krav skall omsättas i praktiken. Riksdagen har inte beslutat om dessa tolkningsregler.

Dogmatiska trossatser som styr skolan

Dogm 1.

Ingen tidig uppdelning
av elever i olika grupper.

Dogm 2.

Alla barn skall
gå minst 9 år i
grundskolan

Dogm 3.

Ingen får gå i
grundskolan
mer än 9 år

Dogm 4.

Alla är lika och ingen
får pekats ut och
behöva skämmas

Dogm 5.

Alla skall läsa
samma ämnen
tillsammans i
grundskolan.

Dogm 6.

Ingen skall behöva skämmas för
vad den kan eller inte kan eller
för det den gör eller inte gör

Dogm 7.

Social fostran är
viktigare än kunskap.

Dogm 10.

Det är inte viktigt att
snabbt, eller över huvud
taget rätta de arbeten som
elever utför hemma eller i
skolan

Dogm 9.

Läraren får inte
formulera ett omdöme
om en elev, varken
positivt eller negativt.

Dogm 8.

Ingen överhet skall finnas i
klassrummet. Läraren skall
ses som en kompis, tilltalas
med du och får inte vara
ledare.

Step 2

Sammanlagt 62 observationer från två TV program Presenterades i programmen som varande skolans problem

- Observationer från TV-programmet Sverige Möts

- TV programmet *Sverige Möts* handlade i jun 2022 om skolan. Programmet sändes från Trelleborg. I programmet fanns politiker från höger och från vänster, partiledare, grundare av friskola, elever, lärare, en rektor, en docent i pedagogik och en professor i nationalekonomi. Följande observationer gjorde jag under programmet.
- Här hördes observationer som:
 - Friskolorna får pengar som borde tillfalla den kommunala skolan – skolpengen fördelas lika till de skolor som finns, och baseras på antalet elever
 - Pedagogiken är otydlig
 - klassrumsmiljön är stökig
 - Att vara lärare är ett omöjligt jobb – lärare säger upp sig och få läser till lärare
- **Observationer från TV programmet ”Vem mördade skolan”**
- Här hördes observationer som:
 - Kommunaliseringen gjorde skolan ojämlik
 - Den konstruktionistiska pedagogiken fungerar inte för alla elever
 - Läraren får inte ta kommandot i klassrummet , skall fungera mer som kompis

62 kan reduceras till 14

Observation 1.
Otydlig
kommunikation
mellan skolan,
elever och föräldrar

Observation 2.
Extremt
intellektuellt
inhomogena
klasser

Observation 3.
Det är svårt för
elever att
koncentrera sig i
stökiga klassrum

Observation 4.
Lärarens tid
räcker inte till
alla i
klassrummet.

Observation 5.
Störande elever
är respektlösa
och skamlösa
och anser sig
oantastliga

Observation 6.
Läraren är
centralgestalt i
klassrummet men
får inte leda.

Observation 7.
Elevernas arbeten i
skolan och i
hemmet rättas sent
eller inte alls av
läraren.

Observation 8.
Både
pedagogiken
och läromedlen
saknar struktur.

Observation 13.
Alla i klassen vet
vilka som har svårt
att förstå och
behöver mycket
hjälp, och vilka som
är duktiga

Observation 11.
Många vikarier för
sjuka lärare och
många lärare är
inte behöriga.

Observation 9.
Eleverna får inte
ta hem sina
böcker eller så
finns inga
böcker

Observation 14.
Alla i klassen vet
vilka som är
ointresserade av
skolan och är
allmänt stökiga

Observation 12.
Godkända betyg
inget krav för
uppflyttning till
nästa klass.

Observation 10.
Grupparbeten
leder inte till ny
kunskap

Step 3

Undersökning av kopplingar

Observation 1.
Otydlig
kommunikation
mellan skolan,
elever och föräldrar

Observation 2.
Extremt
intellektuellt
inhomogena
klasser

Observation 13.
Alla i klassen vet
vilka som har svårt
att förstå och
behöver mycket
hjälp, och vilka som
är duktiga

Observation 14.
Alla i klassen vet
vilka som är
ointresserade av
skolan och är
allmänt stökiga

Observation 3.
Det är svårt för
elever att
koncentrera sig i
stökiga klassrum

Observation 4.
Lärarens tid
räcker inte till
alla i
klassrummet.

Observation 11.
Många vikarier för
sjuka lärare och
många lärare är
inte behöriga.

Observation 12.
Godkända betyg
inget krav för
uppflyttning till
nästa klass.

Observation 7.
Elevernas arbeten i
skolan och i
hemmet rättas sent
eller inte alls av
läraren.

Observation 5.
Störande elever
är respektlösa
och skamlösa
och anser sig
oantastliga

Observation 6.
Läraren är
centralgestalt i
klassrummet men
får inte leda.

Observation 8.
Både
pedagogiken
och läromedlen
saknar struktur.

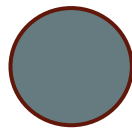
Observation 9.
Eleverna får inte
ta hem sina
böcker eller så
finns inga
böcker

Observation 10.
Grupparbeten
leder inte till ny
kunskap

Dogmatiska trossatser som styr skolan

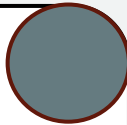

Dogm 1.

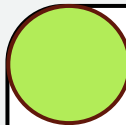

Ingen tidig uppdelning av elever i olika grupper.

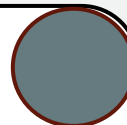
Dogm 2.

Alla barn skall gå minst 9 år i grundskolan

Dogm 3.

Ingen får gå i grundskolan mer än 9 år

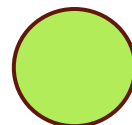

Dogm 4.

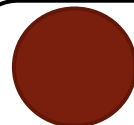
Alla är lika och ingen får pekats ut och behöva skämmas

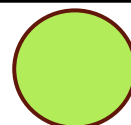
Dogm 6.

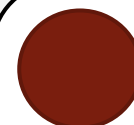
Ingen skall behöva skämmas för vad den kan eller inte kan eller för det den gör eller inte gör

Dogm 7.

Social fostran är viktigare än kunskap.

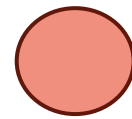

Dogm 8.

Ingen överhet skall finnas i klassrummet. Läraren skall ses som en kompis, tilltalas med du och får inte vara ledare.

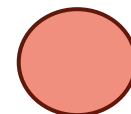
Dogm 10.

Det är inte viktigt att snabbt, eller över huvud taget rätta de arbeten som elever utför hemma eller i skolan

Dogm 9.

Läraren får inte formulera ett omdöme om en elev, varken positivt eller negativt.

Step 4

Nytt styrdokument

Grundskolan skall stötta utvecklingen av varje elevs förmågor till elevens maximal nivå
Läraren/skolan och eleven har delat ansvar för att kunskapen inhämtas, för alla nivåer av betyg

Artikel 1

Undervisningen skall ske i så intellektuellt homogena grupper som möjligt

Artikel 2

Alla barn skall gå minst 9 år i grundskolan och undervisas i olika stora grupper i alla kärnämnen

Artikel 3

Undervisningen skall ske i små grupper för de elever som behöver mycket interaktion med läraren

Artikel 4

Arbetsvilja och flit skall uppmuntras och läroböcker skall finnas i alla ämnen

Artikel 5

Svårare och lättare kurser skall finnas i alla kärnämnen

Artikel 6

Elev som misslyckas med ett prov bereds tillfälle att få ett nytt prov

Artikel 7.

Ingen socio-ekonomisk uppdelning av eleverna

Artikel 10.

Fem minuters individuell feedback om provresultat till eleven inom en vecka efter provet

Artikel 9.

Varje elev skall enskilt, i fem minuter varje månad, uppdateras om gjorda framsteg och om extra arbete behövs

Artikel 8.

Läraren är den självklare arbetsledaren i klassrummet .